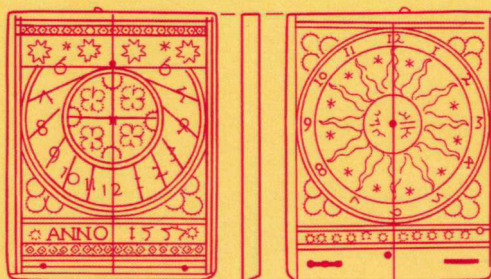

INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK
DAWNIEJ INSTYTUT HISTORII KULTURY MATERIALNEJ PAN

KWARTALNIK HISTORII KULTURY MATERIALNEJ

INSTYTUT ARCHEOLOGII I ETNOLOGII
POLSKIEJ AKADEMII NAUK
DAWNIEJ INSTYTUT HISTORII KULTURY MATERIALNEJ PAN

KWARTALNIK
HISTORII KULTURY
MATERIALNEJ

ROK LXI

WARSZAWA 2013

NR 3

REDAKCJA I KOMITET REDAKCYJNY

Redaktor — Andrzej Klonder

Zastępcy Redaktora — Elżbieta Mazur, Martyna Milewska
Sekretarze Redakcji — Magdalena Bis, Ludmiła Paderewska

Członkowie Komitetu — Maria Bogucka, Jarosław Dumanowski,
Andrzej Janeczek, Leszek Kajzer, Jan Klápště,
Elżbieta Kowalczyk-Heyman, Jerzy Kowalczyk,
Jerzy Kruppé, Maria Nietyksza, Raimo Pullat,
Janusz Sztetyło, Wojciech Szymański,
Andrzej Wyrobisz

Adres Redakcji:

00-140 Warszawa, Al. Solidarności (d. Świerczewskiego) 105
<http://www.iaepan.edu.pl/czasopisma/kwartalnik/index.html>
e-mail: kwartalnik@iaepan.edu.pl
tel. 22 620 28 81 w. 146

Skład i łamanie:

Krzysztof Anuszewski, tel. 22 629 44 78

Druk i oprawa:

OFICyna WYDAWNICZO-POLIGRAFICZNA „ADAM”
02-729 Warszawa, ul. Rolna 191/193
tel. 22 843 37 23, 22 843 08 79, tel./fax 22 843 20 52

Nakład 400 + 25 egz. Arkuszy wydawniczych 10,5. Papier offset 80 g.

Oddano do składania w lutym 2014 r., druk ukończono
w kwietniu 2014 r.

SOMMAIRE

ÉTUDES ET MATÉRIAUX

Michał Nowicki, Organisation, fortune et vie quotidienne à l'internat des Szoldrski à Poznań dans les années 1653-1780	391
Piotr Szkutnik, Comment faisait-on venir des étrangers utiles. Le colons dans la partie occidentale du Royaume de Pologne dans la première moitié du XIX ^e siècle, d'après l'exemple des ancêtres de l'auteur	409
Anita Magowska, Vie quotidienne des médecins polonais au service de la Russie au XIX ^e siècle, à la lumière de leurs lettres	423

COMMUNIQUES SCIENTIFIQUES

Zofia Wilk-Woś, Ecrits archéologiques à propos des trouvailles des montres de poche solaires provenant des terrains de l'Europe centre-orientale	435
Andrzej Janowski, Graveur de cachet moyenâgeux de Wolin. Contribution à la position sociale des cordonniers dans une petite ville	453
Wojciech Filipowiak, Bateau à rames du XVIII ^e siècle provenant de Gryfino	463

CRITUQUES, COMPTES RENDUS, NOTES	469
voir sommaire polonais	

CHRONIQUE SCIENTIFIQUE

«Propreté et saleté. Hygiène dans l'antiquité», conférence à Bydgoszcz, les 12-13 septembre 2013 — Walentyna Korpalska, Wojciech Ślusarczyk	501
« <i>Habitus facit hominem</i> » — fonctions sociales de l'habit au moyen âge et à l'époque moderne», conférence à Varsovie, les 26-27 septembre 2013 — Monika Saczyńska	505

CONTENTS

STUDIES AND MATERIALS

Michał Nowicki, The organization, property and everyday life of the Szoldrski family boarding house in Poznań in the years 1653–1780	391
Piotr Szkutnik, Importing useful foreigners. Immigrants in the western part of the Kingdom of Poland in the first half of the 19 th c., exemplified with the author's ancestors	409
Anita Magowska, The everyday life of Polish physicians serving Russia in the 19 th c. in the light of their letters	423

COMMUNIQUES

Zofia Wilk-Woś, The literature on pocket sundials excavated in Central and Eastern Europe	435
Andrzej Janowski, A mediaeval metal seal from Wolin. A note on the social status of shoemakers in small mediaeval towns	453
Wojciech Filipowiak, A seventeenth-century dugout boat from Gryfino	463

REVIEWS, REPORTS AND NOTES	469
--------------------------------------	-----

CHRONICLE

The conference “Cleanliness and dirt. Hygiene in the antiquity”, Bydgoszcz 12 th –13 th September 2013 — Walentyna Korpalska, Wojciech Ślusarczyk	501
The conference “ <i>Habitus facit hominem</i> — the social functions of dress in the Middle Ages and the modern era”, Warszawa, 26 th –27 th September 2013 — Monika Saczyńska	505

SPIS TREŚCI

STUDIA I MATERIAŁY

Michał Nowicki, Organizacja, majątek i życie codzienne w Bursie Szkołdrskich w Poznaniu w latach 1653–1780	391
Piotr Szkutnik, Sprowadzanie użytecznych cudzoziemców. Osadnicy w zachodniej części Królestwa Polskiego w pierwszej połowie XIX w. na przykładzie przodków autora	409
Anita Magowska, Życie codzienne polskich lekarzy w służbie Rosji w XIX w. w świetle ich listów	423

KOMUNIKATY NAUKOWE

Zofia Wilk-Woś, Literatura archeologiczna o znaleziskach słonecznych zegarków kieszonkowych z obszaru Europy Środkowo-Wschodniej	435
Andrzej Janowski, Średniowieczny tłok pieczętny (typariusz) z Wolina. Przyczynek do statusu społecznego szewców w małym mieście	453
Wojciech Filipowiak, Łódź — dłubanka z XVII wieku z Gryfina	463

RECENZJE

Faya Causey, Amber and the ancient world — Paweł Madejski	469
Elizabeth den Hartog, On six Danish knife handles or hair parters shaped like falcons — Elżbieta Kowalczyk-Heyman	472
Andrzej Radziwiński, Kobieta w średniowiecznej Europie — Krystian Łuczak	475
Наталія Білоус, Тестаменти киян середини XVI – першої половини XVII століття — Magdalena Wilczek-Karczewska	479
Jonathan Deutsch, Jeff Miller, Food Studies. An introduction to Research Studies — Marta Sikorska	484
Łukasz Maurycy Stanaszek, Na Łużycu. W zapomnianym regionie etnograficznym nad Wisłą — Marian Pokropek	486

SPRAWOZDANIA I ZAPISKI	489
----------------------------------	-----

KRONIKA NAUKOWA

„Czystość i brud. Higiena w starożytności”, konferencja w Bydgoszczy, 12–13 września 2013 r. — Walentyna Korpalska, Wojciech Ślusarczyk	501
„ <i>Habitus facit hominem</i> — społeczne funkcje ubioru w średniowieczu i w epoce nowożytnej”, konferencja w Warszawie, 26–27 września 2013 r. — Monika Saczyńska	505

WYDAWNICTWO INSTYTUTU ARCHEOLOGII I ETNOLOGII POLSKIEJ AKADEMII NAUK

* MONOGRAFIE

* CZASOPISMA

- * ARCHEOLOGIA
- * ARCHEOLOGIA POLONA
- * ARCHEOLOGIA POLSKI
- * ETNOGRAFIA POLONA
- * ETNOGRAFIA POLSKI
- * FASCICULI ARCHAEOLOGIAE HISTORICAE
- * JOURNAL OF URBAN ETHNOLOGY
- * KWARTALNIK HISTORII KULTURY MATERIALNEJ
- * PRZEGLĄD ARCHEOLOGICZNY
- * RATOWNICZE BADANIA ARCHEOLOGICZNE
- * SPRAWOZDANIA ARCHEOLOGICZNE

* SERIE WYDAWNICZE

- * ARCHEOLOGICZNE ZESZYTY AUTOSTRADOWE
- * COLLECTIO ARCHAEOLOGICA, HISTORICA ET ETHNOLOGICA
- * INTERDISCIPLINARY MEDIEVAL STUDIES
- * KATALOG ZABYTKÓW BUDOWNICTWA PRZEMYSŁOWEGO W POLSCE
- * ORIGINES POLONORUM
- * POLSKIE BADANIA ARCHEOLOGICZNE
- * SPOTKANIA BYTOMSKIE
- * VIA ARCHAEOLOGICA
- * VIA ARCHAEOLOGICA POSNANIENSIS

Pełna oferta wydawnicza jest dostępna na: www.iaepan.edu.pl
Zapraszamy do naszej księgarni czynnej Pon.–Pt. 11.00–19.00
Instytut Archeologii i Etnologii PAN Al. Solidarności 105; 00-140 Warszawa
www.iaepan.edu.pl; bookshop@iaepan.edu.pl; tel. +48 22 620 2882 w. 114